

**MINISTERE DE LA REGION DE
BRUXELLES-CAPITALE**

**MINISTERIE VAN HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST**

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DES FACADES, DES TOITURES AINSI QUE DE CERTAINES PARTIES INTERIEURES DE L'IMMEUBLE SIS AVENUE JEF LAMBEAUX, 25 A SAINT-GILLES.

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE GEVELS, BEDAKING EVENALS VAN BEPAALDE DELEN VAN HET INTERIEUR VAN HET PAND GELEGEN JEF LAMBEAUXLAAN, 25 TE SINT-GILLIS.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment l'article 18;

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikel 18;

Sur la proposition du Ministre-Président chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter belast met Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

ARRETE :

BESLUIT :

Article 1er - Est entamée la procédure de classement comme monument, des façades, des toitures et des parties intérieures suivantes: le hall d'entrée, la cage d'escalier; et au 1er étage : les trois pièces en enfilade en ce compris le mobilier fixe par destination de l'immeuble sis avenue Jef Lambeaux, 25 à Saint-Gilles, connu au cadastre de Saint-Gilles, 1ère division, section B, 4ème feuille, parcelle n° 427 N2, en raison de son intérêt artistique, esthétique et historique, précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

Artikel 1 - Wordt ingesteld de procedure tot bescherming als monument, van de gevels, bedaking en van de volgen-de delen van het interieur : de inkom, het trappenhuis en op de eerste verdieping : de drie opeenvolgende ruimtes hierbij inbegrepen het meubilair onroerend door bestemming van het pand gelegen Jef Lambeauxlaan, 25 te Sint-Gillis, bekend ten kadaster te Sint-Gillis, 1ste afdeling, sectie B, 4de blad, perceel nr 427 N2, wegens hun artistieke, esthetische en historische waarde, zoals nader bepaald in bijlage I gevoegd bij dit besluit.

Art. 2 - La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument betreft het geheel van de percelen en de wegen, evenals gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan gevoegd in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Art. 3 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Bruxelles, le 07.11.96

Brussel, 04.11.96.

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen

Charles PICQUE

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DES FACADES, DES TOITURES AINSI QUE DE CERTAINES PARTIES INTERIEURES DU BATIMENT SIS AVENUE JEF LAMBEAUX, 25 A SAINT-GILLES.

Réf. cadastrale : 1ère division, section B, 4ème feuille, parcelle n° 427 N2.

Description sommaire :

En 1910, l'architecte Paul Hamesse, habitant rue du Tyrol (actuelle rue Bréart) introduit auprès de la commune de Saint-Gilles une demande de bâtir. Celle-ci concerne un immeuble servant d'habitation personnelle et de bureau d'étude pour lui et ses frères, à l'angle de l'avenue Jef Lambeaux et de la future rue Antoine Bréart.

L'immeuble est daté par un médaillon oval millésimé 1910, en outre une plaque porte l'inscription "Paul Hamesse et frères".

Coiffé d'une bâtière mansardée, le bâtiment s'élève sur trois niveaux. Sur un petit soubassement en pierre bleue, surmonté de moëllons de grès en bossages, les façades cimentées présentent à l'angle un oriel sur deux niveaux.

Une large frise cannelée, ponctuée d'oves et de motifs discoïdes dorés, marque la séparation entre la toiture et le reste de l'édifice.

La façade avenue Jef Lambeaux est percée d'une porte en plein cintre encadrée de consoles sous corniche cintrée. De part et d'autre de cette porte ainsi qu'à l'étage, des fenêtres étroites et allongées aux vitraux géométriques ajourent la cage d'escalier.

L'angle est marqué par un oriel sur deux niveaux couronné d'un garde-corps courbe et d'un pignon à 3 pans éclairé de fenêtres à traverse.

La façade de la rue Bréart présente une avancée se terminant par un fronton cintré à encadrement concave avec demi-lune et frise d'oves et dorures. Cette façade est percée de fenêtres rectangulaires à motifs discoïdes et guirlandes géométrisées.

Une annexe prolonge cette façade au niveau du rez-de-chaussée à droite.

L'accès se fait par un hall d'entrée au plafond à faux caissons et aux murs ornés de frises de feuilles de chênes, de roses stylisées et de tables aveugles. A gauche, une porte donne sur le vestiaire.

Typique du répertoire ornemental de Hamesse, des motifs en forme d'oves, de roses stylisées et des incrustations de cuivre décorent les différents espaces intérieurs dont la cage d'escalier.

Plusieurs vitraux aux motifs Art Nouveau ornent les parois et les portes séparant la cage d'escalier des autres pièces.

Les trois pièces en enfilade du 1er étage présentent un mobilier fixe en bois aux essences différentes créé et dessiné par Paul Hamesse lui-même.

Le bureau est orné de bibliothèques encastrées et d'un petit salon en alcôve, inscrit dans un encadrement typique de l'architecte. Le mobilier des autres pièces se compose de meubles et de banquettes, fixes également.

La salle à manger du 1er étage est reliée à la terrasse se trouvant au-dessus du garage.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt artistique, esthétique et historique:

Issus d'une famille d'artistes, les trois frères Hamesse s'associent pour créer le bureau "Paul Hamesse et frères-architectes". Dans cette association, Georges et Léon s'occupaient de la réalisation de remarquables mises au net de projets dont certains ornent encore les murs de cette maison. Le bâtiment annonce la période Art Déco de l'architecte et marque une rupture par rapport aux bâtiments privés Art Nouveau dont l'exemple le plus marquant se situe Place Delporte, à deux pas du 25 avenue Jef Lambeaux.

A l'opposé de la place Delporte, les façades de cette habitation d'angle sont ornées d'éléments décoratifs, tels que des guirlandes géométrisées, des frises d'oves, des dorures ... fortement inspirés de la Sécession viennoise. L'influence de son 2ème maître de stage, Alban Chambon se marque nettement à partir de cette époque.

Dans son mémoire sur l'architecte Paul Hamesse, K. Denoyelle note que cette composition est "fort proche de l'architecture d'Olbrich notamment dans cette volonté de recherche de modernité mais avec la volonté de préserver l'adéquation aux styles historicistes".

Le mobilier et la décoration intérieure ont été créés et dessinés par l'architecte lui-même. Même si son influence y est moins marquée qu'à l'intérieur du café-restaurant "de Ultieme Hallucinatie", certains éléments décoratifs tels que les incrustations de cuivre, les motifs de rose stylisé ou le profil du mobilier s'inspirent de l'école de Glasgow.

Ces exemples montrent que l'architecte Paul Hamesse maîtrise parfaitement l'art de la décoration intérieure. Il obtiendra en 1925 la médaille d'or à l'exposition des arts décoratifs de Paris.

Située à deux pas de l'hôtel de ville de Saint-Gilles, voisine d'immeubles de qualités, cette maison deviendra un lieu de rencontre du mouvement libéral dont faisait partie Paul Hamesse. Ces descendants perpétueront d'ailleurs cette tradition.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 04.11.96 .

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites

Charles PICQUE.

**BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS
MONUMENT VAN DE GEVELS, BEDAKING EVENALS VAN BEPAALDE DELEN
VAN HET INTERIEUR VAN HET GEBOUW, GELEGEN JEF LAMBEAUXLAAN, 25
TE SINT-GILLIS.**

Kadastrale gegevens : 1ste afdeling, sectie B, 4de blad, perceel nr. 427 N2.

Beknopte beschrijving :

In 1910 diende architect Paul Hamesse, die toen in de Tirolstraat, de huidige Bréartstraat, woonde, een bouwaanvraag in bij de gemeente Sint-Gillis. De aanvraag had betrekking op een gebouw dat tot persoonlijke woning moest dienen en een studiebureau voor hem en zijn broers, op de hoek van de Jef Lambeauxlaan en de latere Antoine Bréartstraat.

Het pand is gedateerd op de gevel, in een ovale medaillon met daarin het jaar 1910, en draagt bovendien een plaat met het opschrift « Paul Hamesse et frères ».

Het gebouw telt drie bouwlagen onder een mansardedak. De gecementeerde gevel op plint in blauwe hardsteen waarboven een laag gebosseerde zandstenen breukstenen wordt in de hoektravee gedomineerd door een gestapelde erker.

Een brede gecanneleerde fries met eierlijsten en vergulde schijfmotieven scheidt het dak van de gevel.

In de gevel aan de Jef Lambeauxlaan bevindt zich een rondboogdeur tussen twee consoles die een gebogen kroonlijst dragen. De smalle en erg langwerpige vensters met geometrische glasramen aan weerszijden van en boven de ingang verlichten het trappenhuis.

De hoekerker van twee bouwlagen wordt bekroond door een halfronde leuning die een driezijdige gevel met kloosterkozijnen voorafgaat.

De gevel aan de Bréartstraat heeft een uitkraging die eindigt op een gebogen pseudo-fronton met belijnde rondboogomlijsting, een lunetvormig venster, een eierlijst en verguldsel. De vensters zijn er rechthoekig en zijn gedecoreerd met schijfmotieven en gestileerde guirlandes. Rechts werd een bijgebouw van één bouwlaag tegen het pand gebouwd.

De inkom heeft een pseudo-cassettenplafond en de muren zijn georneerd met neerhangende guirlandes van eikenbladeren en gestileerde rozen en panelen. Links verleent een deur toegang tot de vestibule.

De decoratie van de verschillende ruimtes, waaronder het trappenhuis, is uit het vormenarsenaal van Hamesse geput, zoals motieven met eierlijsten, gestileerde rozen en koperincrustaties.

Talrijke tussenwanden en deuren die het trappenhuis van de overige ruimtes scheiden, zijn voorzien van glasramen met art-nouveaumotieven.

De drie opeenvolgende ruimtes op de eerste verdieping bezitten vast meubilair uit verschillende houtsoorten dat bedacht en ontworpen werd door Paul Hamesse zelf.

Het bureau is gemeubileerd met ingebouwde boekenkasten en een klein alkoofvormig salon ingeschreven in een omlijsting die typisch is voor Hamesse. Het meubilair van de overige vertrekken is eveneens vast en bestaat uit kasten en zitbanken.

De eetzaal op de eerste verdieping kijkt uit op het terras dat boven de garage werd aangelegd.

Waarde van het goed volgens de maatstaven vastgesteld in artikel 2, 1° van de
ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed :

Artistieke, esthetische en historische waarde :

De drie uit een kunstenaarsfamilie afkomstige broers Hamesse associeerden zich in het architectenbureau « Paul Hamesse et frères-architectes ». Georges en Léon hielden zich daarbij bezig met het maken van opmerkelijke ontwerptekeningen waarvan er ook nog enkele in de woning te bezichtigen zijn. Het gebouw kondigt de art-decoperiode van de architect aan en betekent een breuk met de privé-architectuur in art-nouveaustijl waarvan het markantste voorbeeld zich aan het Delporteplein bevindt, op twee passen van de Jef Lambeauxlaan, 25. In tegenstelling tot het pand aan het Delporteplein zijn de gevels hier versierd met decoratieve elementen zoals geometrische guirlandes, eierlijstfriezen en verguldsels die grotendeels geïnspireerd zijn door de Weense Sezession. Alban Chambon, Hamesse's tweede leermeester, begint vanaf deze periode zijn invloed te laten gelden.

In haar eindverhandeling over architect Paul Hamesse, stelt K. Denoyelle dat deze gevelcompositie « sterk aanleunt bij de architectuur van Olbrich, met name in zijn drang naar moderniteit zonder echter de schatplichtigheid aan de historiserende stijlen te willen verliezen ».

Het meubilair en de binnenhuisdecoratie werden bedacht en ontworpen door de architect zelf. Zonder de markante stempel te dragen van de School van Glasgow, zoals in het interieur van het café-restaurant « De Ultieme Hallucinatie », ademen bepaalde decoratieve elementen zoals de koperincrustaties, de gestileerde rozen of de vormgeving van het meubilair toch haar geest uit.

Deze voorbeelden bewijzen dat de architect Paul Hamesse zich ook als interieurdecorateur perfect wist waar te maken. In 1925 ontving hij trouwens een gouden medaille naar aanleiding van een tentoonstelling voor decoratieve kunsten in Parijs.

Op twee passen van het stadhuis van Sint-Gillis en omgeven door een architecturaal hoogstaande bebouwing, werd dit huis al snel een ontmoetingsplaats voor de liberale beweging waarbij ook Paul Hamesse aangesloten was. Zijn nakomelingen zetten deze traditie overigens verder.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 04.11.96 .

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van
Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen

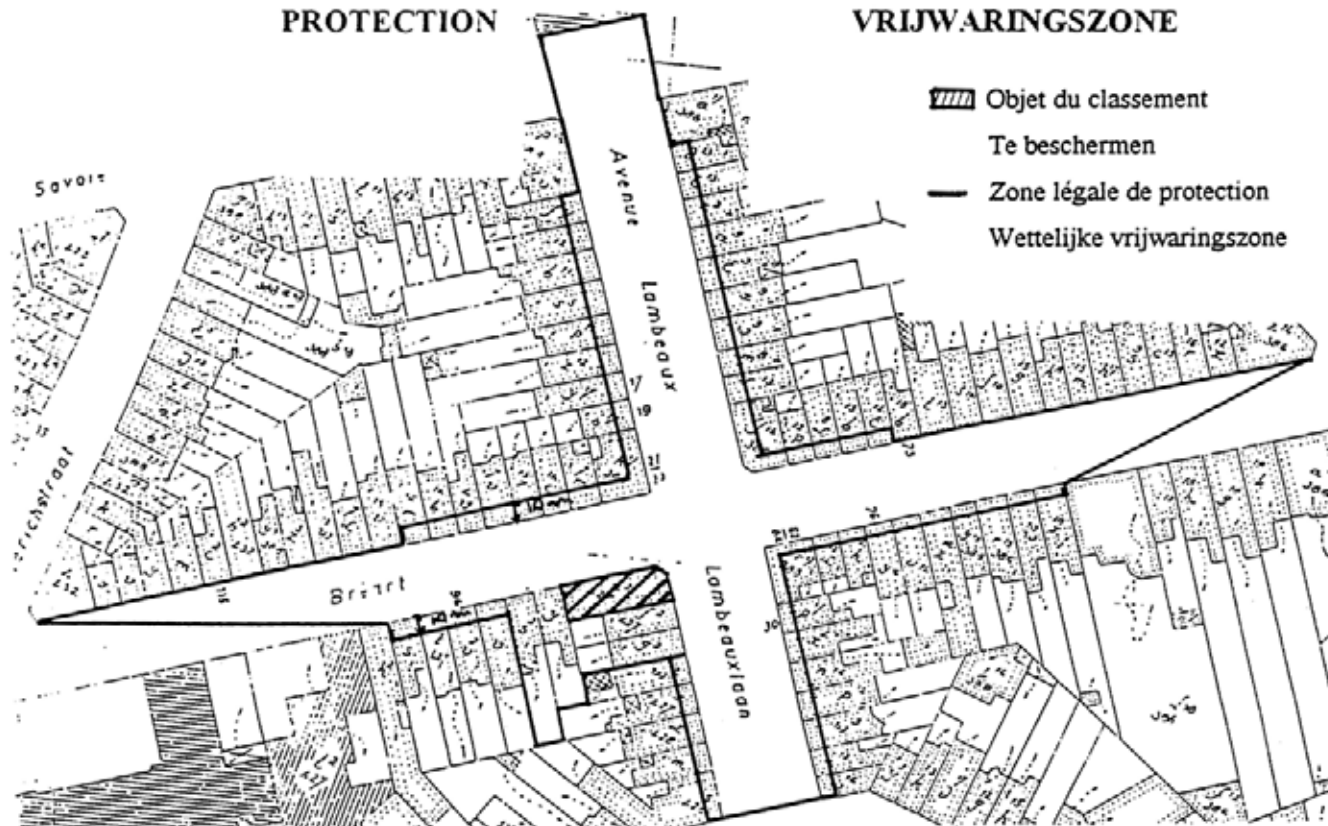

Charles PICQUE.

ANNEXE II A L'ARRETE DU BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE
 GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE
 BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA REGERING HOUDENDE INSTELLING
 PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME VAN DE PROCEDURE TOT
 MONUMENT DES FACADES, DES BESCHERMING ALS MONUMENT VAN
 TOITURES AINSI QUE DE CERTAINES DE GEVELS, DE BEDAKINGEN
 PARTIES INTERIEURES DE EVENALS BEPAALDE DELEN VAN HET
 L'IMMEUBLE SIS AVENUE JEF INTERIEUR VAN HET PAND GELEGEN
 LAMBEAUX. 25 A SAINT-GILLES. IN DE JEF LAMBEAUXLAAN, 25 TE
 SINT-GILLIS.

DELIMITATION DE LA ZONE DE
 PROTECTION

AFBAKENING VAN DE
 VRIJWARINGSZONE

Vu pour être annexé à l'arrêté du
 04.11.96

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit
 van 04.11.96.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la
 Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des
 Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et
 des Monuments et Sites,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse
 Hoofdstedelijke Regering en Minister van
 Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling,
 Huisvesting en Monumenten en
 Landschappen,

Charles PICOTTE